

Undervisningsmateriale til folkeskolen om digital dannelse og medborgerskab

Dit Liv På Nettet er et prisvindende¹, visuelt undervisningsmateriale til folkeskoleelever og forældre om børn og unges digitale liv, som er udviklet af Center for Digital Pædagogik i tæt samarbejde med skoleforvaltningen i Aalborg Kommune. Materialet er udviklet på baggrund af 16 års erfaring med anonym rådgivning til børn og unge samt oplæg for tusindvis af elever, forældre og undervisere over hele landet om børn og unges netliv. Materialet består af undervisningsmoduler til hhv. 2. & 3. årgang, 4. årgang, 6. årgang og 8. årgang, et gamingmodul til mellem- og udskolingselever, et forældremodul samt et modul om hate speech til udskolingselever.

¹ Materialet vandt Den Kriminalpræventive Pris i 2017

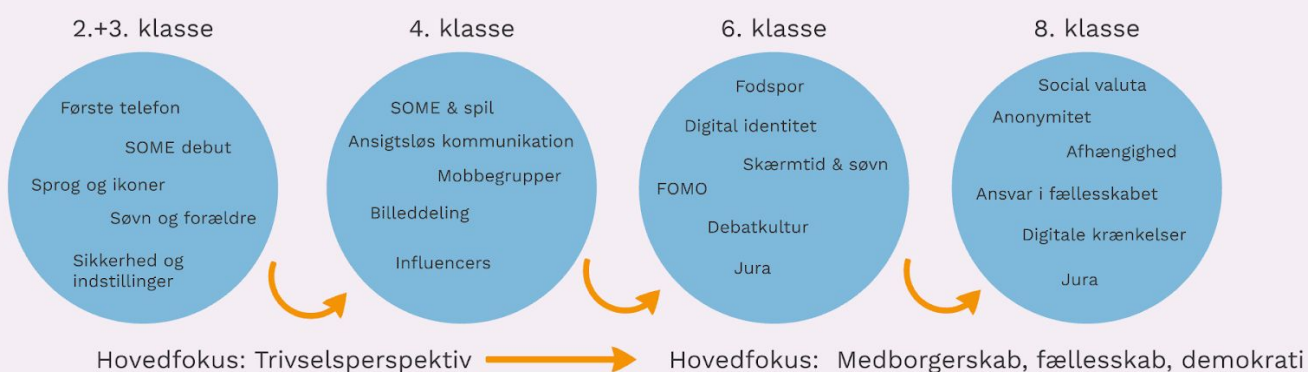
Formålet med Dit Liv På Nettet

Formålet med Dit Liv På Nettet er at øge elevernes trivsel og dannelse ved at give viden, skabe refleksion og dialog hos eleverne over deres egen og andres digitale adfærd og liv. Børn og unges digitale liv hænger uløseligt sammen med resten af deres liv og kan ikke adskilles fra hinanden. Fællesskaber, venskaber, interesser, konflikter og usikkerheder, der udspiller sig online, overføres til de fysiske rum og omvendt. Det er derfor afgørende for børn og unges trivsel og dannelse, at de lærer at navigere i denne digitale verden, hvor alting går stærkt, hvor spillereglerne ikke altid er helt tydelige, og hvor der ikke er en fortrydelsesknop på ens handlinger.

I Dit Liv På Nettet får eleverne kompetencer og konkrete redskaber til at håndtere de udfordringer og problemer, som den digitale verden kan skabe. Samtidig bidrager materialet med at styrke elevernes demokratiske dannelse ved at sætte rammerne for refleksion og dialog over deres medansvar overfor hinanden og samfundet samt hvordan den digitale verden er bygget op, ligesom materialet giver eleverne viden om deres rettigheder.

Endvidere giver materialet undervisere og forældre viden og indsigt i børn og unges digitale liv, som klæder dem på til at have kunne have dialog med børn og unge om emnet, samt kunne håndtere de udfordringer, der kan opstå i den digitale verden.

Dit Liv På Nettet - grundmoduler

Dit Liv På Nettet - tillægsmoduler

“Dit Liv På Nettet gør det nemmere at undervise i digital dannelse jf. Fælles Forenklede mål. Det er absolut konkret og lige til at gå til.”

Uddrag fra evaluering i Nordjyllands kommuner, 2019

Modulerne:

Elevmodulerne består af en blanding af fakta, viden, cases og rigtige historier fra børn og unges hverdag. Der er lagt vægt på, at materialet i modulerne er i øjenhøjde med eleverne og er relaterbart, for at eleverne har den bedste mulige forudsætning for at skabe de nødvendige refleksioner over, hvordan man begår sig hensigtsmæssigt online, og for at de kan omdanne den viden, de får til konkrete handlemuligheder. Modulerne består endvidere af forskellige øvelser, såsom aktiv vurdering, hvor eleverne skal forholde sig til en række udbredte misforståelser om, hvordan børn og unge opfører sig digitalt.

Alle moduler behandler overordnet emnerne fællesskaber på sociale medier, tidsforbrug, ansigtsløst kommunikation og digital mobning, billed- og videodeling og privatliv. Hovedfokus i modulerne bevæger sig fra et trivselsperspektiv i 2. & 3. og 4. klasse til et hovedfokus på medborgerskab, fællesskab og demokrati i 6. og 8. klasse.

Hvert modul er beregnet til at vare to til fire lektioner, men kan også blive udført over flere gange.

Modulernes indhold lever op til de Forenklede Fælles Mål for faget dansk og de dertil hørende færdigheds- og vidensmål omhandlende it og kommunikation efter de pågældende årgange.

“Der er generelt en god balance mellem viden og øvelser i modulerne”

Uddrag fra evaluering i Nordjyllands kommuner, 2019

Gamingmodulets formål er at give elever på mellemtrinnet og udskolingen en indsigt i computerspillenes verden og kultur. Modulet giver både mulighed for at have en dialog, om hvilke spil, der er okay at spille, hvordan man taler til hinanden, og hvordan man undgår at spille så meget, at det går ud over lektier, venner og familieliv mm. Modulet er udformet på samme måde som elevmodulerne.

Hate speech modulet består af en række cases og værktøjer til at spotte og handle på det, der allerede er (eller potentielt kan udvikle sig til) hate speech. Modulet fokuserer på

medborgerskab, debatkultur og viden om hadefulde fællesskaber. Modulet tilbyder hands-on øvelser om algoritmer og modfortællinger til hate speech.

Forældremodulets formål er at klæde forældre på til at følge og støtte deres børn online. Modulet kommer ind på emner om børns mediebrug, forskellige online fællesskaber, forældre som rollemodeller, og det lægger op til en debat om fx klasseaftaler.

Anvendelse af materialet

Dit Liv På Nettet er et lettilgængeligt materiale, som ikke kræver, at underviserne har en stor baggrundsviden om emnet. Når en kommune tilkøber materialet, får de et introkursus, som klæder underviserne på til, hvordan man bruger materialet og giver en introduktion til indholdet. Der følger endvidere et dokument med, som indeholder en forforståelse af materialets relevante emner. Dokumentet går i dybden med, hvad målene er, når undervisningsmaterialet bliver præsenteret. Til alle moduler følger et manuskript, som forklarer, hvad der foregår i præsentationen, og giver forslag til hvilke dialoger, der kan give mening at have. Manuskriptet er ment som kort baggrundsviden for læreren, eller hvis der opstår tvivl om indholdet i præsentationen.

“Undervisningen i modulet kræver kun kort forberedelse og nemt at gå til. Er også informativt for personalet.”

Uddrag fra evaluering i Nordjyllands kommuner, 2019

Sådan adskiller Dit Liv På Nettet sig fra andre undervisningsmaterialer

Der findes et stort udvalg af undervisningsmateriale, som behandler de samme emner som Dit Liv På Nettet. Materialet skiller sig dog ud fra andre på flere parametre.

Visuelt og let tilgængeligt

Modulerne i materialet er bygget op ud fra et princip om, at det visuelle skal dominere, og tekst skal minimeres. Det skal være spændende for elever såvel som for forældre at kigge på, og det skal fange interessen med det samme. Det sikres bl.a. ved, at der bruges screenshots fra rigtige cases og historier, der bruges udklip af elementer fra de digitale arenaer som fylder for eleverne, GIFS, bitmojis og andet visuelt, som i forvejen er en del af elevernes hverdag. Teksten bag det visuelle er gemt i manuskripter til underviserne, så de altid bliver holdt i hånden gennem præsentationerne og aldrig er i tvivl om, hvad der menes.

Det visuelle materiale betyder derfor, at det er nemt for underviserne at gå til. Underviserne skal blot logge ind på deres kommunes side, og starte præsentationen, og så er de i gang.

Få valg til underviseren

Der er på forhånd valgt, hvilke retninger, dialogen med eleverne og forældrene kan gå. For mange valg gør det for uoverskueligt for underviseren at bruge materialet. Feedback fra undervisere peger på at det er positivt, at temaerne er valgt på forhånd og at det derfor kræver relativt lidt forberedelse at sætte gang i diskussionen i klassen.

Løbende opdateringer

Materialet bliver opdateret i gennemsnit to gange årligt. Den digitale verden forandrer sig hurtigt, og nye trends ryger ind og ud hurtigt. For at sikre, at materialet stadig har relevans og er relaterbar for eleverne, er det vigtigt med løbende opdateringer, som dermed også sikrer, at læreren fortsat har autoritet i klasseværelset, når han eller hun underviser. Når en kommune tilkøber materialet, tilkøber de dermed også Center for Digital Pædagogiks viden om emnet. Underviserne behøver på denne måde ikke konstant at finde ny viden til sin undervisning om emnet, da materialet opdateres så ofte.

Simpelt og uformelt

Formatet i modulerne er "uformel" og relativt simpel. Indholdet er ikke komplekst, men indeholder til gengæld en overordnet og basal viden om de pågældende temaer. På den måde er det nemmere for underviserne at tage ejerskab over materialet.

Elev inddragende

Indholdet i modulerne er bygget op på en måde, hvor eleverne inddrages gennem deres egne personlige holdninger og erfaringer, og tager udgangspunkt i dilemmaer og normer fra deres hverdag. Det kan gøre det nemmere for alle elever at være med og bidrage, da der ikke er fokus på rigtige eller forkerte svar, ligesom undervisning heller ikke er styret efter særlige mål, eleverne skal opnå.

"Jeg vil bare lige takke for et rigtig spændende og brugbart oplæg i Randers i går. Jeg har lige set materialet igennem igen her til morgen og det er lige til at gå til og noget jeg vil se frem til at bruge i de klasser hvor jeg har mulighed for det. Derudover tror jeg også det vil være nemt at sætte sig ind i for vores øvrige kollegaer, når vi har fået præsenteret det på et lærermøde inden for nærmeste fremtid. Det er altid dejligt når man får lov at komme på kursus, at det så er super brugbart og inspirerende!"

Inklusionspædagog, 2019

